

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
11 ΙΟΥΝΙΟΥ 2018
ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

Διδαγμένο κείμενο
Πλάτωνος Πολιτεία 519c-520a

Ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν τάς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον, ἵδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν, καὶ ἐπειδὰν ἀναβάντες ἵκανῶς ἴδωσι, μὴ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται.

Τὸ ποῖον δή;

Τὸ αὐτοῦ, ἦν δ' ἐγώ, καταμένειν καὶ μη ἐθέλειν πάλιν καταβαίνειν παρ' ἐκείνους τοὺς δεσμώτας μηδὲ μετέχειν τῷ παρ' ἐκείνοις πόνων τε καὶ τιμῶν, εἴτε φαυλότεραι εἴτε σπουδαιότεραι.

Ἐπειτ', ἔφη, ἀδικήσομεν αὐτούς, καὶ ποιήσομεν χεῖρον ζῆν, δυνατὸν αὐτοῖς ὃν ἄμεινον;

Ἐπελάθου, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν, ὡς φίλε, ὅτι νόμῳ οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἐν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ πρᾶξει, ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι, συναρμόττων τοὺς πολίτας πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκη, ποιῶν μεταδιδόναι ἀλλήλοις τῆς ὀφελίας ἦν ἀν ἔκαστοι τὸ κοινὸν δυνατοὶ ὥστιν ὀφελεῖν καὶ αὐτὸς ἐμποιῶν τοιούτους ἄνδρας ἐν τῇ πόλει, οὐχ ἵνα ἀφιῆται ἐπέρεσθαι ὅπῃ ἔκαστος βούλεται, ἀλλ' ἵνα καταχρῆται αὐτὸς αὐτοῖς ἐπὶ τὸν σύνδεσμον τῆς πόλεως.

Ἀληθῆ, ἔφη ἐπελαθόμην γάρ.

Σκέψαι τοίνυν, εἶπον, ὡς Γλαύκων, ὅτι οὐδέ ἀδικήσομεν τοὺς παρ' ἡμῖν φιλοσόφους γῆγενθμένους, ἀλλὰ δίκαια πρὸς αὐτοὺς ἔροῦμεν προσαναγκάζοντες τῶν ἀλλῶν ἐπιμελεῖσθαι τε καὶ φυλάττειν.

A. Από το παραπάνω κείμενο να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του χωρίου: «Ἡμέτερον δὴ ἔργον [...] ὃν ἄμεινον; ».

Μονάδες 10

B1. Ο Πλάτων, για να παρουσιάσει το αγαθό και την πορεία προς την κατάκτησή του, χρησιμοποιεί, μεταξύ ἀλλων, τις παρακάτω φράσεις:
α) «ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι

μέγιστον» , β) «ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν» και γ) « ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν» . Να αναλύσετε το νόημα αυτών των φράσεων στο κείμενο του Πλάτωνα .

Μονάδες 15

B2. Αφού διαβάσετε το χωρίο «Ἐπελάθου [...] τῆς πόλεως», να απαντήσετε με βάση αυτό στα δύο επόμενα ερωτήματα:

α. Ποιος είναι ο σκοπός του νόμου; (μονάδες 3)

β. Με ποιους τρόπους προσπαθεί να τον επιτύχει; (μονάδες 12)

Μονάδες 15

B3. Να γράψετε στο τετράδιό σας, δίπλα στον αριθμό καθεμιάς από τις προτάσεις της στήλης Α, τη σωστή λέξη ή πρόταση της στήλης Β:

Στήλη Α

Στήλη Β

1. Δικαιοσύνη είναι η εντιμότητα στις συναλλαγές σύμφωνα με τον	Γλαυκῶνα. Θρασύμαχο. Κέφαλο.
2. Ο δεύτερος κύκλος εκπαίδευσης των φυλάκων δεν περιλαμβάνει	τη στερεομετρία. την αρμονική. τον χορό.
3. Το πρώτο ταξίδι του Πλάτωνα στις Συρακούσες είχε δραματικές εξελίξεις γιατί	γνώρισε τον Πυθαγορισμό. εκδιώχθηκε κακήν κακώς από το νησί. ενεπλάκη στην εμφύλια διαμάχη Δίωνα - Διονυσίου.
4. Οι φύλακες επίκουροι	είναι υποχρεωμένοι να συντηρούν τις δύο άλλες τάξεις. επωμίζονται στρατιωτικά και διοικητικά καθήκοντα. μεριμνούν για την ευδαιμονία ολόκληρης της πολιτείας.
5. Όταν ο κακούργος κηφήνας αναλάβει με τη βοήθεια του Δήμου την εξουσία, εγκαθιστά	τη Δημοκρατία. την Ολιγαρχία. την Τυραννίδα.

Μονάδες 10

B4. α. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιό σας καθεμία αρχαία ελληνική λέξη της στήλης Α με την ετυμολογικά συγγενή της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. (Στη στήλη Β περισσεύει μία λέξη.)

Στήλη Α	Στήλη Β
ἀφικέσθαι	ανικανοποίητος
εἶπον	αφαιρετικός
ἰδεῖν	ιδέα
μεταδιδόναι	παράδοση
	ορήμα

(μονάδες 4)

B4. β. Για καθεμία από τις τρεις παρακάτω λέξεις να χράψετε μία περίοδο λόγου στα νέα ελληνικά, όπου η ίδια λέξη, σε οποιαδήποτε μορφή της (πτώση, αριθμό, γένος, βαθμό, μέρος του λόγου), θα χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: «ἄγαθόν», «πόνων», «φανλοτεραι». (μονάδες 6)

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλους Ρητορική, Α' 1-2 (έκδ. του R. Kassel)

Η σχέση οριογρικής και διαλεκτικής

Η οριογρική ἐστιν ἀντίστοοφος¹ τῇ διαλεκτικῇ ἀμφότεραι γὰρ περὶ τοιούτων τινῶν εἰσιν ἀ κοινὰ τρόπον τινὰ ἀπάντων ἐστὶ γνωρίζειν καὶ οὐδεμιᾶς ἐπιστήμης ἀφωρισμένης². Διὸ καὶ πάντες τρόπον τινὰ μετέχουσιν ἀμφοῖν³. πάντες γὰρ μέχρι τινὸς καὶ ἐξετάζειν καὶ ὑπέχειν λόγον καὶ ἀπολογεῖσθαι καὶ κατηγορεῖν ἐγχειροῦσιν. Τῶν μὲν οὖν πολλῶν οἱ μὲν εἰκῆ⁴ ταῦτα δρῶσιν, οἱ δὲ διὰ συνήθειαν ἀπὸ ἔξεως⁵. Ἐπεὶ δὲ ἀμφοτέρως ἐνδέχεται, δῆλον ὅτι εἴη ἀντίστοοφος ταῦτα καὶ ὁδῷ⁶ ποιεῖν· δι’ ὃ γὰρ ἐπιτυγχάνουσιν οἵτε διὰ συνήθειαν καὶ οἱ ἀπὸ ταύτομάτου, τὴν αἰτίαν θεωρεῖν ἐνδέχεται, τὸ δὲ τοιοῦτον ἥδη πάντες ἀν ὄμοιογήσαιεν τέχνης ἔργον εἶναι.

¹ ἀντίστοοφος: ανάλογη.

⁴ εἰκῆ: τυχαία, χωρίς σχέδιο.

² ἀφωρισμένης: (εδώ) διακριτή.

⁵ ἀπὸ ἔξεως: ως αποτέλεσμα

³ ἀμφοῖν: γενική δυϊ κού

ἀσκησης.

αριθμού του ἀμφω: καὶ οι δύο.

⁶ ὁδῷ: (εδώ) τρόπος, μέθοδος.

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του κειμένου .

Μονάδες 20

Γ2. α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον τύπο που ζητείται για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις:

ἀφωρισμένης: το τρίτο πρόσωπο ενικού αριθμού στην οριστική του παθητικού αριθμού

ύπεχειν: το δεύτερο πρόσωπο ενικού αριθμού στην προστακτική του αριθμού β' στην ίδια φωνή

πολλῶν: τη δοτική πληθυντικού αριθμού του θηλυκού γένους στον υπερθετικό βαθμό

δρῶσιν: τη γενική πληθυντικού αριθμού του αρσενικού γένους της μετοχής ενεστώτα στην ίδια φωνή

(μονάδες 4)

Γ2.β. «**τὸ δὲ τοιοῦτον ἡδη πάντες ἀν δομολογήσαιεν τέχνης ἔργον εἶναι**»: Να μεταφέρετε όλους τους κλιτούς τύπους της πρότασης στον άλλον αριθμό.

(μονάδες 6)

Μονάδες 10

Γ3. α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους παρακάτω τύπους: **τῇ διαλεκτικῇ, ἔξετάζειν, θεωρεῖν, ἔργον.**

(μονάδες 4)

Γ3. β. «**Ἐπεὶ δ' ἀμφοτέρως ἐνδέχεται**»: Να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης (μονάδα 1) και να αιτιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς της (μονάδα 1).

(μονάδες 2)

Γ3. γ. «**Τῶν μὲν πολλῶν οἱ μὲν εἰκῇ ταῦτα δρῶσιν, οἱ δὲ διὰ συνήθειαν ἀπὸ ἔξεως**»: Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους υπογραμμισμένους όρους

(μονάδες 4)

Μονάδες 10